

”Jakten på Frivillige”

- Innlegg: Magnus Nystrand fra ICAN Norway. ICAN er en kampanje der frivilligheten organiseres løsere enn i tradisjonelle medlemsorganisasjoner.

I dag vil jeg snakke om det jeg mener er tre sentrale trekk ved nettverksorganisering av frivillig arbeid: Nettverk er personlig, nettverk er oppgaveløsning og nettverk bør være uten landegrenser. Jeg tror mekanismene er relevante også for kampanje- og prosjektarbeid i store medlemsorganisasjoner. Men først av alt: Hva er ICAN?

Alle husker atomvåpensakens poster boy, Ole Kopreitan, med buttons-vogna på Karl Johan. NTA var en stor folkebevegelse, og hadde over 130 000 individuelle medlemmer tidlig på 1980-tallet. I tiårene etter den kalde krigen råtnet imidlertid engasjementet rundt atomvåpen på rot. Atomvåpen-nedrustning ble en sak alle støtter, men som få prioriterer og engasjerer.

ICAN - International Campaign to Abolish Nuclear Weapons- har i løpet av et par år blitt et internasjonalt kampanjepartnerskap av 350 organisasjoner i ca 90 land, med mål om å utvikle et nytt humanitærrettslig instrument som forbyr atomvåpen. I Norge er Norsk Folkehjelp, Kirkens Nødhjelp, Naturvernforbundet og Storebrand blant partnerorganisasjonene. I oppstarten valgte man å satse på en løsere organiseringen av frivillighet enn tidligere tiders folkebevegelser, kall det gjerne nettverksorganisering. Og det er erfaringer med dette arbeidet jeg nå skal snakke om.

Nettverk er personlig

- ⇒ Frivillig arbeid er en identitetssak. Det er noe mange har lyst til å vise frem og det finnes 1000 forskjellige ulike måter å gjøre det på. Du kan bruke av tiden sin til å sette deg inn i en sak for så å gå inn i heftige diskusjoner med venner eller familier eller bare fremsnakke saken på bakgrunn av ei fin dame du møtte. Det kan også være å poste på sosiale medier - jeg bruker å sende ut en melding til mine mest fulgte (ikke mest aktive) facebook og twitter-venner om å poste hvis jeg har skrevet en kronikk. I andre sammenhenger kan det være en bekjent som vil vise at han bryr seg ved åpne en dør og sørge for å sette opp et viktig møte. Spesielt interessant for organisasjonene er sosiale nettverksnoder – personer mange andre bruker for å bestemme hva de skal mein om ting og tang. Poenget her er imidlertid å vi må ha øynene åpen for at det å vise frem frivillig arbeid også *er* frivillig *arbeid*, som må tas alvorlig av oss som tilretteleggere
- ⇒ Organisasjonen må skape rom i skjæringspunktet mellom det profesjonelle og sosiale: Skape attraktive møteplasser i og utenfor arbeidstid der nettverket kan forsterkes og utvides: ICAN-nettverket møtes fast til atomøl, en passe kul arena der det er lett å inkludere nye. Men vi har også satset større ved arrangert humanitært friminutt på Stratos der vi blandet Bugge Wesseltoft, Pats One, Trine Skei Grande og Liv Tørres. Deltakelse var basert på invitasjoner, ikke annonse. Skapte dermed en følelse av eksklusivitet uten at kampanjen blir elitistisk,

pretensiøs eller ekskluderende. Personlig engasjement trives best i nettverk du er stolt av å være en del av, tror jeg.

- ⇒ Oppgaven bør løses i samarbeid med den frivillige, slik at det blir en best mulig opplevelse og gir noe verdifullt tilbake. Ta utgangspunkt i hva den enkelte kan bringe inn. Hvis det for eksempel er snakk om finansiering: Hvem kommuniserer best med finansinstitusjoner som Storbearbeid og hvem har troverdighet i Folkets hus? Og hvorfor skulle ikke en frivillig kunne være likeså god på fund raising som en ansatt, gitt motivasjon og kompetanse?

Nettverk er oppgaveløsning

- ⇒ Min erfaring er at frivillighet beveger seg fra å være dugnads, vervs og medlemsbasert til å basere seg på attester, oppgaver og prosjekter. Styrearbeid og medlemsmøter blir fort statiske, og "kjedelige" arenaer for frivillighet. Med trange ressurser må engasjementet tilpasses en mer fleksibel form. Personer må kunne vandre inn og ut av organisasjonen ut fra en varierende livssituasjon og motivasjon. Kompetansen og innsatsen som er sårt tiltrengt i en enkelt prosjekt kan være irrelevant i annen kontekst. Men å ta godt vare på folk, og sørge for at de får en skikkelig attest
- ⇒ Profesjonelle nettverksnoder, personer som gir innspill og informasjon ut fra en sentral posisjon i et politisk eller organisatorisk nettverk, kan være en langt viktigere ressurs enn dugnadstimer. Å rekruttere utelukkende for å bidra med råd, tips og innspill til en plan, et politisk fremstøt, eller konferanse er en undervurdert form for frivillighet. I forkant av en stor internasjonal konferanse mars 2013 rekrutterte jeg 5 noder fra ulike organisasjoner som var med i planleggingsprosessen i et halvt år og kom med en rekke innspill på konsept, foredragsholdere og rekruttering, bare én av dem var med på selve konferansen.
- ⇒ Nettverksfrivillighet krever nye arbeidsformer også fra de ansatte som forholder seg til frivillighet. Å basere seg mer på nettverk gjør det vanskeligere å kontrollere budskapet og tempoet. Organisasjonen kan risikere å bli oppfattet som fragmentert internt og ovenfor omverdenen. Og nettverksfrivillighet gir sjelden arbeidsro fordi tilgjengelighet og oppfølging må skje på andre personers premisser. Selv om slik organisering skaper større sårbarhet og mindre kontroll, tror jeg arbeid med frivillige altfor ofte skjer på sekretariatets premisser, basert på en på forhånd uttenkt modell for aktivitet som har lite rom for fleksibilitet eller individuelle tilpasninger. Å heller se på seg selv som en tilrettelegger for effektivt frivillig arbeid enn en kontrollør bør kunne gjøres uten å miste organisasjonens mål av syne.

Nettverk er (eller bør være) uten landegrenser

- ⇒ Den nasjonale konteksten blir mindre relevant fordi europeisering og internasjonalisering av politikk- og samfunnsliv forsterkes: Det er lenge siden "Utlandet" utelukkende var et objekt som man skulle arbeide for å utvikle utenfra, i dag er utlandene et subjekt for påvirkning og samarbeid. Mitt inntrykk

er at norske organisasjoner er litt for dårlige på å lage arbeidskrevende partnerskap med europeiske og internasjonale søsterorganisasjoner. Internasjonalt samarbeid blir ofte stuvet vekk til spesielt interesserte.

- ⇒ Hvorfor ikke overføre modeller og kunnskap for frivilligorganisering mellom land? Og hvorfor ikke bygge nettverk som "utledninger" tar del i? Om én uke arrangerer vi en større europeisk konferanse i Berlin, og arbeidet foregår i en prosjektgruppe med folk fra Canada, Nederland, Sveits, Tyskland og Norge. I morgen arbeider jeg fra Berlin, hvor arbeidsformene er slående like Oslo.
- ⇒ Min erfaring er at praktiske, språklige og kulturelle barrierer er overvurderte. I Norge er det mange tilflyttere, internasjonale studenter og praktikanter som kunne utvidet organisasjonens nettverk internasjonalt. Fra Norge drar det mange på studieopphold til utlandet, og knytter livsvarige bånd med tidligere medstudenter. Mulighetene for å bygge sterkere og relevante frivillig-nettverk internasjonalt er større enn noen gang.

Avslutningsvis vil jeg si litt om sosiale medier. I rapporter om frivillighet blir nettverk og sosiale medier ofte omtalt i samme åndedrag. Som de fleste kjenner til, trender nå den private kommunikasjonen på sosiale medier. Vi er tilbake til erkjennelsen av at nettverk først og fremst er personlige bånd, men det nye er at kunnskapen om nettverkene har blitt langt mer tilgjengelig og muligheten for kontakt økt dramatisk. Barrieren for dere som organisasjoner til å ta og få kontakt med ukjente er langt mindre – men å følge opp kontakt på sosiale medier på et personlig nivå er veldig ressurskrevende og blir ofte nedprioritert, tross at dette er grunnsteinen i nettverksarbeid.

Med risiko for at innlegget mitt kan ha virket for nettverksorientert og "kynisk" må jeg avslutte med å si at å arbeide for nedrustning er basert på idealisme og et ønske om å gjøre noe som betyr noe i verden. Men form følger heldigvis ikke av sak, og i stedet for å rope "Norge ut av NATO", spør jeg heller "Vil du forandre internasjonal politikk?"